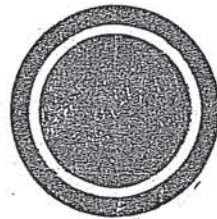
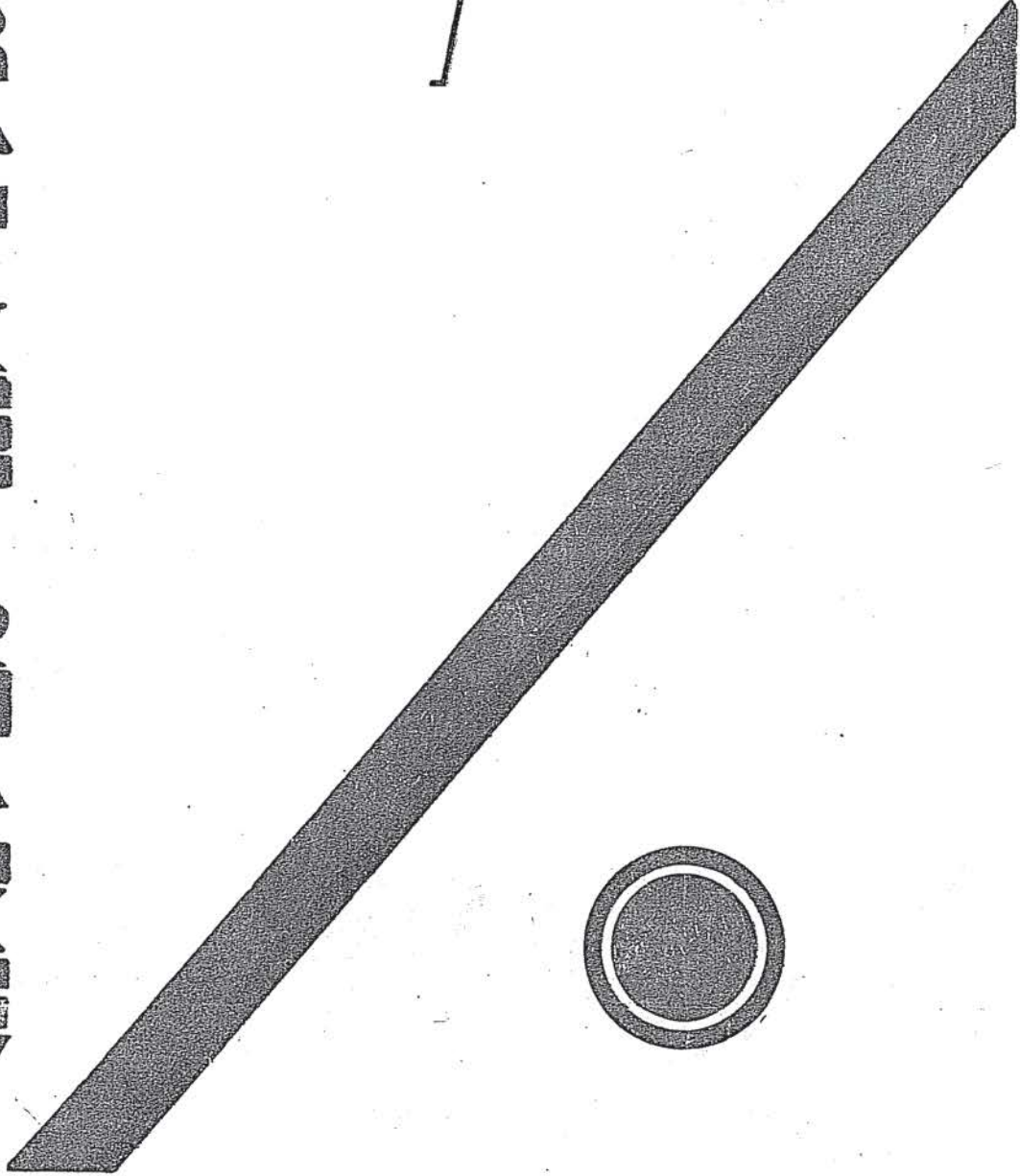
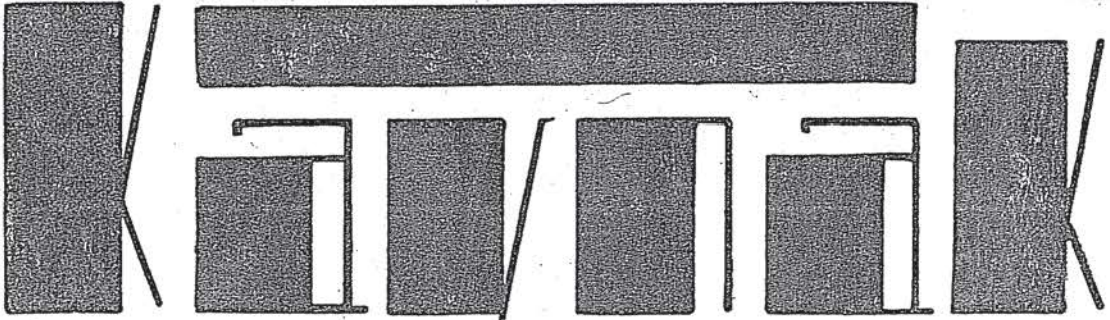

5 :SAYI
R
A
T
M
S
P
M
E
A
J
M
A
V
i

19 HAZIRAN : 1933

Ahmet Haşim ve Şiir

Ölüm, kıyıcı elini uzattı, aramızdan sevgili Haşimi, çekti, aldı!...

Gerçi bu bir geçittir; her adım için, ergeç, buradan bir göç olacaktır. Ne mutlu o yolculara ki, izleri toprağa bir savruntu değil tarihe değerli bir andaç oluyor.

İşte Ahmet Haşim de, edebiyat tarihimizde bir sonsuzluğa kavuşmuş bulunuyor.

Onun güneşli ruhu; şiir çıngıllarında yanan doğuşlarından, uzun zamanlar, bize baharlar işlesin; heyecanlar sunsun, isterdik; fakat ne yazık ki, ölüm, hiç bir şeye bakmaksızın, bir kanat vuruşta, dünyanın bir parçasını koparıp atıveriyor..

İşte Haşim de bir hastalığa kurban oldu ve bu ayın dördüncü pazar günü göçtü, gitti!.. 4 - Haziran - 933

Mide, böbrek, safra kisesi gibi, kıvrandırıcı dertler elinden kurtulmak için bir aralık, Frankfurta gitmiş, orada bir ay kadar bakıldıktan sonra eyiliğe yüz tutarak, dönmüş. "Güzel söz" e, "Güzel yazı" ya merakı kadar "Güzel yemek" e de çok düşkünmüş..

«Beni, et yiyen asil kurt akrabalığından, ot yiyen aptal koyun akrabalığına düşüren uzun bir rahatsızlık için..» sızlanan zavallı şairin hastalığı onmamış...

Ecel geldi cihana
Baş ağrısı bahana!..

Ne yazık ki Ahmet Haşim de öylece uçtu, gitti!..

Hayat vevücudun maniası, muzlim bir divar gibi yıkıldıktan sonradır ki, ruhun beyaz ışıkları semalara vurabiliyor.»

Diyen Ahmet Haşim aramızdayken onun şakıyan şiir bülbülünün nazlı sesi; bize bir ninni geliyordu. Şimdi o diller

söylemez olunca ayrılık acılarımızı avutmak için Ahmet Haşimi daha hasretle, daha lezzetle okuyor, onun baş ucumuzda dolaşan yaralı ruhuna vicdanımızın öz derinliklerini açıyoruz !.

**

«Bir hasta kadın . Diçlenin üstünde her akşam
Bir hasta çocuk gezdirerek .....

☆

«Ey eski kamer. sen bizi elbette bilirsin :
Annemdi o nurunda gezen zilli mahasin .
Bendim o çocuk .....

Diyerek kendisinin Bağdatta doğduğunu "Şiiri kamer" inden okuduğumuz bu parçalarla bize anlatan Ahmet Haşim bir Türktür ve bir Türk şaiiridir. Kaymekamı çocuğudur. Küçükken İstanbula gelmiştir.

Galatasaray lisesinde okumuş, ilk memuriyeti Rejide almış . . Umumî harbte "Düyunu Umumiye" de bulunmuştur . Harp akademisinde Fransızca okutmuştur. Son işi : Mülkiye mektebi Fransızca hocasıyla güzel sanattlar akademisi "Mito-loji" muallığıdır .

Çok güzel yazar, çok güzel söylerdi , hicvi tatlı , nüktelevi canlı , sözleri özlüdür ; sırada Abdülhak Hamitten sonra sayılabilecek bir şairdir .

«Sanat eserleri labiattan müstensah değildir!»

«İş adamları bilmelidir ki, keseyi açtırmanın en iyi yolu; bazan ruhu memnun etmeyi bilmektir!»

«Sırf memleketin seadeti için şahsan mes'ul olmanın hünerini öğrenmeğe muhtacdır!»

gibi vecizelerine doyum olmaz!...

Eserleri ; manzum olarak "göl saatları", piyale, , mensür olarak "gurabaha-neilâklâkan" , " bize göre " ve Alman-

yada yazdığı "Frankfurt seyahatname- si," dir , bir de "Ahmet Haşimin şiirleri," adında bir kitabı basılmaktadır.

Sevgili şair' kırk yedi yaşında yitmiş tir !.. O şimdi Eyibin "ümitsiz cisme kollar açan adem" gölgelerine uzatılmış elleri bize ptyalesini sunarken bizden de ona eksilmez saygılar ... Bol bol rahmetler!...

* *

Biliyoruz ki gözlerini garba çevirmiş olan "Edebiyatı cedide," çağı, meşrutiyetin çıkmasıyla beraber sınırını çizmiş ve işini bitirmiştir. Meşrutiyetin yeni siyasî varlığı, yeni yoksulluklarla karşılaşan bir cemiyet doğurmuş bulunuyordu. Bu cemiyet birçok eksikliklerle beraber manevi bir besiyeye daha doğrusu kendini duymağa mühtaçtı.

Meşrutiyet ne istiyordu? Yetişecek edebî soydan ne bekliyordu? Bunu evvelkiler bilemezdi, bulamazdı... Onların içi artık boşalmıştı. Aynı zamanda yeni yaşayışın ana koluna duygusunu, düşüncesini, kalbini, vicdanını atmış olanların şuurunda o günkü inkılâp dinamosunun hiç bir gücü, serbesçe işliyemezdi. Çünkü istiklâl denilen millet hürriyeti yoktu. Devletin siyaseti gibi kültürü de esirdi: Edebiyatımızda Arap, Acem agdaları... Dilimizde yabancı kaide dikenleri.. Yazımızda uygunsuz ölçekler, Arapların dar kalıpları... İşte böyle bir inkılâp ertesinde "Fecriâti," gene "Serveti fünün ufkunda doğdu, Akçora oğlu Yusup beyin dediği gibi Feceratının "hocasız bir dersane gibi gürültülü olan tahrir odası...," nda, halkı kandıracak bir edebiyat yaratılmazdı. Zira: "Fecriâti," nın dili "Serveti fünün," dili.. İşi de gene onun işi idi. Mayasında halkın ruhu değil, İstanbul havasının ekşimiş eski sıcaklığı vardı.

Milliyet cereyanı her ne kadar o sırada "Türk derneği," "Türk yurdu," "Türk ocaklarında," Balkan harbile umumi

harp arasında edebiyatımızda da canlılık gösterdise de esir olan siyaset ve kültürümüzün boynundaki ağır tutsaklık zincirleri, ulu Gazimizin her şey'e varlık veren uğurlu gücile koparıldıktan sonradır ki öz istiklâlimize, kendi benliğimize, parlak ülkümüze yanî bugünkü kutlu varlığımıza kavuştuk ve ondan sonradır ki her türlü engelleri yıkarak siyasette, iktisatta, sanatta, insanlıkta... Her işte ve her şeyde olduğu gibi kültür ve edebiyatta da özümüzü bulduk....

Halbuki o günkü yaşayışın köklerinden ayrılamayan "Fecriâti," tabii olarak bir şey yapamadı ve çok sürmeden söndü..

"Serveti fününü," taklit özenile yapılan bu edebî toplanmada daha o zamandan kendini tanıtmış ve sonraları yükselmiş olanların biri de Ahmet Haşimdir.

Gerçi, Ahmet Haşim, "dil, terkipler, vezin itibarile, maziye sıkı sıkıya tutunmuştur," yahut şöyle diyelim: Mazi şairin yakasını bırakmamıştır. sanatı için bu, bir suç olamazdı. Kimbilir. ömrü yetseydi, belki sevimli kalemimi milli vezinle de bezerdi!...

Esasen Haşim, kuru kalıba değil, şiir denilen «*İdrak muntakaları haricinde, esrar ve meçhûlâtın geceleri münevver sularının ışıkları gâhubigâh ufku mahsusatta akseden kutsî ve isimsiz menba,*...» a tapardı.

«Gözler neler eyler neler işrap»

Gibi cümle teşkilinde yanlışlıklar...

«Birden silnir, korkulu bir hisle adımlar»

«Tenha gecenin vehmi muhalâtını dinler»

Gibi kafiye savsaklıkları ve

«Yarı yoldan, ziyade yerden uzak»

«Yarı yoldan ziyade maha yakın»

yollu mantık ve buluş düşüklükleri yok değil ...

Böyle olmakla beraber sazının içerden kopan tatlı ahenginde sözlerle özler kanatlanmış birer musiki dalgası gibi zevkimizi okşarken biz, o bozuklukların farkına

bile varamayız ... Şiirlerindeki bu ahenk değildir ki dinleyenleri kendinden geçiriyor .

Karanfiline bakınız; renk ile ahenk bir dudakta nasıl birleşüp ateş kesiliyor ve burca burca kokuyor...

Yarın dudağından getirilmiş
Bir katra alevdir bu karanfil ..
Ruhum acısından bunu bildi !

Düştükçe vurulmuş gibi . yer yer ..
Kızgın kokusundan kelebekler ..
Gönlüm ona pervana kesildi !.

Ahmet Haşim "İbham,, a yani manayı kapalı geçmeğe çok düşkündür . Çünkü kendisi derki :

« Kelime lehavvülâti ve ahenk endişeleri arasında (mana) küsufa uğrarsa «Ruh», onu ahengin lezzetile telâfi eder. Esasen « mana » ahengin telkinatından başka nedir ?»

«Büyük şiirlerin methalleri, tunç kanatlı müstahkem şehir kapıları gibi, sım sıkı kapalıdır. Her el, o kanatları itemez »

« En güzel şiirler . manalarını kariin ruhundan alan şiirlerdir.»

Bir günün sonunda arzu diye yazdığı manzumeye karşı saldıran candan düşmanlarına şiiri, manayı, vuzuhü, ibhamı anlatmaya çalışan bu senbolik şaire "haklısın!,, demekten başka bir karşılık bulamıyorum.

Çünkü Haşimin şiirleri gecelere gömülmüş bir deniz gibidir. Derin sularına dokunan her bakışta fosforlu pırıltılarla yanar.

Çünkü Haşimin şiirleri, kendinden mi, yoksa okuyanların ruhundan mı parıltı alıyor, anlaşılmaz, esrarlı yıldızlardır ki mana nurları, engin bir hayal aynası.. duru bir ışık yalğını görmedikçe billûr damlalarını düşürmez!...

Zaten kendisine göre: şiir anlaşılacak için değil, duyulmak içindir. Manası kolay anlaşılacak şiirler, yorulmaksızın ele geçen nimetler gibi değeri bilinmez; asıl hü-

ner; bir tohumdan büyük bir hayat ve iktisat faaliyeti yaratan çalışkan bir reçber gibi hadis yani: Sanış, kestiriş ve buluş toprağını işlemektir.

Kuvvetli kültürle yaratılışındaki şairlik mayasından bize tadına doyum olmaz çok güzel, eşsiz. ölmez yemişler yetiştirip veren Haşimin şiirli ruhunu.. ruhunun şiirini - isterseniz - beraberce okuyalım, onun akıcı ahengini.. uçucu musikisini içerden gelen bir hoşlanışla dinliyelim ve canlı san'atının karşısında saygılarla baş eğelim:

Piyale

Zanetmek güldür, ne de lüle?..

Ateş doludur, tutma. yanarsın!

Karşında şu gülün piyale ...

İçmişti fuzuli bu alevden.

Düşmüşü bu iksir ile mecnun

Şairin sana anlattığı hiale. :

Yanmakta bu sağırdan içenler...

Doldurmuş onun için sebi aşkı

Baştan başa afganile nale...

Ateş doludur, tutma yanarsın.

Karşında şu gülün piyale...

Ibrahim Şevki